

TALOUDELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Hallituksen esityksessä (HE 7/2016 vp) on viitattu tuomareiden koulutuksen sisällön osalta koulutustyöryhmän valmistelemaan koulutusohjelmaan (Mietintöjä ja lausuntoja 38/2015).

Hallituksessa esityksessä koulutusjärjestelmän kehittämisestä arvioidaan syntyvän lisäkustannuksia yhteensä 700.000 euroa, josta henkilöstörakenteen muutokseen kohdentuu 400.000 euroa (vakuutusoikeus 70.000 euroa ja muut tuomioistuimet 330.000 euroa), koulutuslautakuntaan 200.000 euroa ja koulutuksen kehittämiseen 100.000 euroa. Tämä esitetään rahoitettavaksi pääosin vähentämällä esittelijöiden virkoja ja osaksi eräillä muilla säästyviksi arvioitavilla varoilla. Lisärahoitustarpeeksi on arvioitu 200.000 - 300.000 euroa.

Alla oleva karkea laskelma osoittaa, että hallituksen esityksessä on täysin aliarvioitu koulutusjärjestelmän taloudelliset vaikutukset ja jätetty ottamatta huomioon keskeisiä tekijöitä. Kustannusvaikutusten voidaan arvioida olevan ainakin yli 6 miljoonaa euroa.

Yhteenvedo kustannuksista:

Henkilöstörakenteen muuttaminen koulutusviroiksi ainakin 330.000 euroa
Vakuutusoikeuden esittelijäjäsenyyden korvaaminen 235.748,40 euroa
Koulutuslautakunnan kustannukset 480.000 euroa
Koulutettavien tuomareiden koulutus 20.000 euroa
Koulutettavien tuomareiden tutorointi 290.387,46 euroa
Koulutettavien tuomareiden työpanoksen vajauksen kompensointi 1.360.000 euroa
Uusien tuomareiden perehdyttäminen 243.280,20 euroa
Tuomioistuinharjoittelijoiden koulutusohjelma 40.000 euroa
Tuomioistuinharjoittelijoiden tutorointi 740.325,30 euroa
Tuomioistuinharjoittelijoiden työpanoksen vajauksen kompensoimiseksi tarvittava työmäärä 136.283,94 euroa
Tuomareiden ja esittelijöiden täydennyskoulutuksen lisäämisen vaikutus työpanokseen 1.690.000 euroa
Täydennyskoulutuksen lisääminen 200.000 euroa.
Digitaitojen lisääminen 250.000 euroa.
= 6.016.025,20 euroa

Laskelman laatimisesta

Tuomariliiton laskelman perusteena on henkilötyövuosien osalta käytetty tuomareiden osalta hallituksen esityksessä käytettyä 80.000 euroa, joka vastaa laskennallista keskimääräistä vuosittaista palkkakustannusta sivukuluineen. Tuomareiden ja esittelijöiden lukumäärä perustuu hallituksen esityksessä käytettyihin vuoden 2015 tietoihin.

Vakuutusoikeuden esittelijäjäsenyyden korvaaminen

Uusi koulutusvirka ei korvaa esittelijäjäsenyyden poistamista ratkaisukokoonpanosta eikä ole perusteltua, että koulutusvirkoja olisi suhteessa enemmän vakuutusoikeudessa kuin muissa tuomioistuimissa. Vakuutusoikeuteen olisi suhteellisesti laskettuna vain noin 4 koulutusvirkaa. Lisärekryointitarve on siten ainakin 4 - 6 tuomaria. Tuomariliiton käsitys on, että on perustettava ainakin 2 uutta tuomarin virkaa ja 4 esittelijän virkaa voidaan muuttaa tuomarin viroiksi.

Laskelma:

2 uutta tuomarin virkaa → 2 x 80.000 euroa = 160.000 euroa

esittelijän virka (T9 + 2 kokemuslisää) 61.062,90 euroa (4.070,86 euroa x 12 + lomarahaa 2.035,43 euroa x 1,2)

Tuomarin viran ja esittelijän viran erotus → noin 18.937,10 euroa x 4 = 75.748,40 euroa

→ yhteensä 235.748,40 euroa (vertaa HE:ssä 70.000 euroa)

Tuomarikoulutettavien koulutuksen kustannukset

Työryhmä on arvioinut tuomarikoulutettavien koulutuksen lisäkustannukseksi 20.000 euroa vuodessa. Tuomariliitolla ei ole siihen huomautettavaa.

Koulutettavien tuomareiden tutorointi

Koulutustyöryhmä on esittänyt, että tuomarikoulutettavien osaamisen kehittäminen muodostuisi työssä oppimisesta (noin 70 prosenttia), työskentelystä saadusta palautteesta (noin 20 prosenttia) ja täydennyskoulutukseen osallistumisesta (noin 10 prosenttia). Tuomarikoulutettava arvioisi osaamisensa kehittymistä säännöllisesti yhdessä tutortuomarinsa kanssa.

Koska tutortyöhön käytetty aika on pois työhön käytettävästä ajasta, siitä tulee maksaa tutortuomareille ja tutoresittelijöille taloudellinen korvaus tai hyvittää työmäärässä, kuten työryhmä on esittänyt. Ensisijaisesti pitäisi maksaa käypä korvaus, koska työmäärän vähentäminen johtaa helposti epäyhtenäisiin käytäntöihin eri virastoissa.

Tutorointiin voidaan arvioida käytettävän työaikaa vähintään 3 päivää kuukaudessa. Tuomarin päiväpalkka on T11 palkkaluokassa kolmella ikälisällä noin 172 euroa (laskettu 30 päivää kk:ssa.). Vastaavasti T12 kolmella ikälisällä päiväpalkka on 180 euroa. Palkkion pitää olla vähintään 350 euroa kuukaudessa. Hovi-oikeuksiin tulee 50 koulutettavasta 23 ja loput 27 jakautuvat muihin tuomioistuimiin.

Laskelma palkkiolla:

Palkkio 350 euroa x 11 = 3.850 euroa vuodessa vähennettynä lomakuukaudella
50 tutoria x 3.850 euroa = 192.500 euroa

Laskelma työajan menetyksenä:

3 x 180,01 euroa = 540,03 euroa x 11 = 5.940,33 euroa x 23 = 136.627,59 euroa
3 x 172,57 euroa = 517,71 euroa x 11 = 5.694,81 euroa x 27 = 153.759,87 euroa

Koulutettavien tuomareiden työpanoksen kompensoimiseksi tarvittava työmäärä

Koulutettavien tuomareiden työpanos on max 70 prosenttia (10 % koulutus ja 20 % muuta kehittämistä ym.). Toisin sanoen kolme koulutettavaa vastaa noin kahta tuomaria. Jos on 50 koulutettavaa, tarvitaan 17 henkilötyövuotta tuomareita tekemään puuttuvat työt.

Laskelma:

17 x 80.000 euroa = 1.360.000 euroa

Tuomioistuinharjoittelijoiden tutorointi

Laskelma palkkiolla:

130 x 11 kk x 350 = 500.500 euroa

Laskelma työajanmenetyksenä:

3 x 172,57 euroa = 517,71 euroa x 11 = 5.694,81 euroa x 130 = 740.325,30 euroa

Tuomioistuinharjoittelijoiden työpanoksen kompensoimiseksi tarvittava työmäärä

Tuomioistuinharjoittelijoiden koulutusta ehdotetaan lisättäväksi. Notaareille on ehdotettu opetustuntien määräksi 40 - 50 tuntia eli 5,5 - 6,8 päivää vuodessa. Koulutus on pois työhön käytetystä ajasta, vaikka sen myötä osin työn laatu ja nopeus lisääntyvät.

Laskelma:

130 x 7 päivää = 910 koulutuspäivää / 231 työpäivää vuodessa = 3,9 htv

T5 1 kokemuslisällä laskettuna 2.329,64 euroa x 12 + lomaraha 1.164,82 euroa x 1,2 = 34.944,60 euroa

34.944,60 x 3,9 htv = 136.283,94 euroa

Tuomareiden ja esittelijöiden täydennyskoulutuksen lisäämisen vaikutus työpanokseen

Täydennyskoulutuksen lisääminen esitetyssä laajuudessa lisää koulutukseen liittyviä menoja. Oikeus osallistua koulutukseen olisi 10 päivää vuodessa ja se edellyttää, että kaikilla tuomareilla on mahdollisuus osallistua siihen käyttämättä omaa aikaa. Tuomariliitto on arvioinut, että tuomareiden koulutuspäivät tulevat lisääntymään puolella nykyisestä, mikä on pois työhön käytetystä ajasta. Esittelijöitä ja tuomareita on sovittu tulosneuvotteluissa 2015 yhteensä 1.207 (426 + 266 + 515).

Laskelma:

1207 x 10 päivää = yhteensä 12.070 koulutuspäivää

21 työpäivää viikossa x 11 kk = 231 työpäivää vuodessa

12.070 / 231 = 52 htv pois työpanoksesta

52 htv / 2 → lisäys 26 htv vuodessa

Keskimääräinen laskennallinen palkkakustannus sivukuluineen vuodessa 65.000 euroa.

26 htv x 65.000 euroa = 1.690.000 euroa

Tuomioistuinharjoittelun koulutuksen kehittämisen kustannukset

Koulutustyöryhmä on arvioinut tuomioistuinharjoittelua tukevan koulutuksen kehittämisen lisäkustannukseksi 40.000 euroa. Tuomariliitolla ei ole huomautettavaa tähän.

Tuomareiden ja esittelijöiden täydennyskoulutuksen lisäämisen kustannukset

Koulutustyöryhmä on arvioinut täydennyskoulutuksen kehittämisen lisäkustannukseksi 40.000 euroa. Tuomariliitto ei pidä sitä realistisena. Oikeusministeriön koulutusyksikkö tuottaa tällä hetkellä koulutusta resurssiensa ääri rajoilla. Tilaisuuksien osallistujalukumäärää kasvattamalla ja hyödyntämällä kehittyneitä opiskelumenetelmiä ei lisääntyvää koulutustarvetta kateta. Koulutuksen laatua on huomattavasti parannettava ja käytettävä ryhmätyöskentelyä, koska sen on todettu tuottavan parhaita tuloksia. Tuomariliitto on arvioinut lisäkustannukseksi vähintään 200.000 euroa.

Lisäksi on otettava huomioon, että digitalisaation edellyttämien tietotaitojen osaamisen kehittäminen vaatii lisämäärärahaa vähintään 3 henkilötyövuoden työpanosta arviolta 200.000 - 250.000 euroa vuodessa, jotta ihmiset saadaan käyttämään verkkovälineitä ja kurssit ja tukea henkilöstöä. Ratkaisu ei ole ostopalvelun käyttäminen, jotta kouluttajien ja ohjeiden tekijöiden ovat henkilöt, jotka ymmärtävät, miten työprosessit kulkevat ja millaiset ovat työskentelytavat.

Uusien tuomareiden perehdyttäminen

Vuodessa valitaan 120 tuomaria keskimäärin, joista noin puolessa on kysymys korkeammasta palkkaluokasta. Vuosittain nimitetään siis noin 60 uutta tuomaria. Perehdyttäminen kestää Tuomariliiton arvion mukaan puoli vuotta 3 päivää per kuukausi. Lisäksi on seurattava istuntoja 5 työpäivän verran ja annettava prosessuaalista palautetta.

Mentoroinnista pitää maksaa 350 euron palkkio kuukaudessa tai huomioida se työmäärässä, koska mentoointi on pois työhön käytettävästä ajasta. Istuntojen seuraaminen pitää erikseen kompensoida työmäärässä.

Laskelma palkkiolla:

60 x 6 x 350 euroa = 126.000 euroa

Laskelma työajanmenetyksenä:

3 x 180,01 euroa = 540,03 euroa x 6 = 3.240,18 euroa x 30 = 97.205,40 euroa

3 x 172,57 euroa = 517,71 euroa x 6 = 3.106,26 euroa x 30 = 93.187,80 euroa

30 x 5 x 180,01 euroa = 27.001,50 euroa

30 x 5 x 172,57 euroa = 25.885,50 euroa

Tuomarinkoulutuslautakunta

Työryhmä on arvioinut koulutuslautakunnan kuluiksi 190.000 euroksi. Tuomarinvalintalautakunnan kustannukset ovat vuodessa 240.000 euroa. Esimerkiksi Korkein oikeus on pitänyt täysin epärealistisena, että lautakunta voisi suoriutua sille kaavailuista tehtävistä niin sen kokoonpanon kuin sen tehtävien vaatiman rahoituksen osalta.

Lautakunnalle pitäisi palkata vähintään kaksi vakituista sihteerä (T11). Lautakunnan sihteerin palkka on laskettu ilman kokemuslisiä, mikä on epärealistista. Ei ole mitään syytä arvioida kokous- ja matkustus-kustannuksia pienemmiksi koulutuslautakunnassa kuin tuomarinvalintalautakunnassa, vaan päinvastoin. Kokouksia tulee olemaan kaksinkertainen määrä verrattuna. Kahden jäsenen on osallistuttava sihteerin lisäksi tuomioistuinharjoittelijoiden haastatteluihin. Yhden lautakunnan sihteerin koko vuoden työpanos menee yksistään tuomioistuinharjoittelijoiden valintaan ja heille järjestettävän koulutuksen organisointiin ym. Toisen lautakunnan sihteerin työpanos menee asessorien esivalintaan ja muihin tehtäviin, kuten koulutuksen suunnitelmallisuuden lisäämiseen. Tuomarikoulutettavien kokeiden laatiminen ja tarkastaminen on työlästä ja vaativaa. Tuomarikoulutettavien alku- ja loppukokeiden laatiminen, valvominen ja tarkastaminen eivät voi Tuomariliiton käsityksen mukaan kuulua lautakunnan sihteerille, vaan tehtävä on ulkoistettava. Lisäksi kustannuksissa on huomioitava tilavuokrat.

Tuomarinkoulutuslautakunnan kaavailut tehtävät ovat huomattavasti laajemmat, joten koulutuslautakunnan kustannusten voidaan arvioida olevan ainakin 480.000 euroa.

Laskelmia:

Tuomioistuinharjoittelijoiden valinta:

1.000 hakemusta seulonta (½ h per hakemus) 500 h = 69 päivää

130 notaaria x 3 haastateltavaa x 1 tunti = 390 tuntia = 54 työpäivää = vajaa 3 kuukautta yhdeltä ihmiseltä

Per paikka 1 h työtä esitysten tekemiseen lautakunnalle eli 130 h = 18 päivää

Käsittely kokouksessa ½ per paikka = 65 tuntia = 9 päivää

Hakemusten käsittelyn jälkityöt ja ilmoittamiset 30 päivää.

→ noin 180 päivää = 9 kk

Koulutusohjelmien suunnittelu ja organisointi 15 pv + 15 pv =

→ 1 vuosi

Lautakunnan virkatyönä suorittamana alkukokeet ja loppukokeet:

3-5 kokousta, joiden kokouspalkkiot olisi 10.500 - 17.500 euroa ja matkakulut päälle n. 3.000 - 5.000 euroa (HE:n logiikalla).

Tilavuokrista kokeen järjestämiseen kuluu arviolta noin 5.000 euroa (esim. Oulun yliopistossa 100 hengen luentosalin vuokraaminen maksaa 63,60 e / h (0 % alv).

Kokeiden valvonnasta aiheutuu noin 3.500 euron kustannus.

Jos sihteerä tarkastaisi kokeet, hänen työpanoksestaan kuluu tähän pari kuukautta, jos hakijoita on 250 - 500. Jos jäsenet tarkastavat kokeita noin 150 euron päiväpalkalla ja työpäiviä kuluisi noin 50 niin kustannus olisi 7.500 euroa.

Turun yliopistosta oikeustieteellisestä tiedekunnasta saadun tiedon mukaan 250 henkilön pääsykokeen tarkastaminen maksaa noin 6.400 euroa (8 x 40 h x 20 euroa). Tällä perusteella voidaan arvioida, että kokeen laatiminen edellyttää vähintään saman työmäärän. Kolmen salin vuokraaminen yhdeksäksi tunniksi maksaa 1.755 euroa (9 x 3 x 65 euroa). Lisäksi koetilaisuuden järjestäminen vaatii valvojien palkkaamisen kolmeen saliin, mikä maksaa 810 euroa (3 x 3 x 10 euroa x 9 h), kun käytetään opiskelijoita. Kokonaiskustannus on yliopiston virkatyönä järjestettynä maksaa siis vähintään 15.365 euroa. Mikäli tämä otettaisiin ulkopuoliselta, voidaan arvioida kustannusten olevan vähintään nelinkertaisen eli 61.460 euroa. Loppukokeen järjestämisen voidaan arvioida maksavan puolet alkukokeen kustannuksista.

Lisäkustannuksia:

Kokemuslisistä noin 7.000 euroa (75.000 - 68.000 euroa)

T11 sivukuluineen noin 75.000 euroa

45.000 euroa arvioitua enemmän kokous- ja matkakuluja

Kahden jäsenen osallistuminen tuomioistuinharjoittelijoiden haastatteluihin yhteensä noin 37.500 euroa

Alkukoe noin 60.000 euroa ja loppukoe noin 30.000 euroa

→ 254.500 euroa